

WERELD BURGER

wereldnieuws
in zakformaat

bpost
PB-PP | B-53
BELGIE(N)-BELGIQUE

Wereldburger is een driemaandelijks uitgave van Wereldsolidariteit

Wereldsolidariteit vzw - Haachtsesteenweg 579 - 1030 Brussel

21ste jaargang april • mei - juni 2019 • Afgiftekantoor Kortrijk 1 • afdeling 2 • erkenning P309504

wereld
solidariteit

in deze krant

Woord vooraf

3

De toekomst van werk: een analyse

4

- Peru: investeren in mensen en hun vaardigheden
- Mauritië: investeren in de instellingen van werk
- Cambodja, Nepal, India: investeren in waardig en duurzaam werk

10

14

18

De toekomst van sociale bescherming

22

- Afrika: geen sociale bescherming zonder mutualiteiten

28

De toekomst van internationale samenwerking

30

Deze wereldburgerkrant is mogelijk dankzij de steun van DGD.

De krant wordt gedrukt op chloorvrij papier en in het meest economische formaat. De verzending gebeurt op de goedkoopste manier.

U ontvangt deze wereldburgerkrant omdat u een gift aan ons overmaakte of interesse toonde in onze organisatie. Wij gebruiken uw gegevens uitsluitend om u te informeren over onze cijfers en activiteiten. U kunt uw gegevens op ieder gewenst moment bij ons opvragen, wijzigen of schrappen. In geen geval geven wij uw gegevens door aan derden. Bij vragen kunt u contact opnemen met Katrien Liebaut (katrien.liebaut@wsm.be)

Contactgegevens van onze medewerkers in jouw regio:

www.wereldsolidariteit.be/regionaal

Wereldsolidariteit is het resultaat van de kracht van mensen samen in Noord en Zuid.

Wereldburger wordt uitgegeven door:
Wereldsolidariteit vzw
Haachtsesteenweg 579
1030 Brussel
wereldsolidariteit@wsm.be
www.wereldsolidariteit.be

Redactie:

Naomi Vleugels, Katrien Liebaut, Koen Detavernier, Bart Verstraeten, Mia Vandenberghe, Andre Kiekens, Zofia Mezeyova

Coverfoto: Tim Dirven

Coördinatie:

Katrien Liebaut

Vragen?

Bel ons 02.246.36.79

Lay-out en druk

Gevaert Graphics

Foto's

Wereldsolidariteit, tenzij anders vermeld

Verantwoordelijke uitgever

Andre Kiekens
Haachtsesteenweg 579
1030 Brussel

Wereldsolidariteit dankzij jouw steun op nummer: BE41 8900 1404 3510 - BIC VDSPBE91

Wereldsolidariteit in Noord en Zuid is mogelijk dankzij de steun van:

We hebben de toekomst in onze handen

De wereld verandert, razendsnel. Digitalisering, robotisering en globalisering veranderen de manier waarop we werken drastisch. Hoe zorgen we ervoor dat morgen iedereen een waardig beroep kan blijven uitoefenen? Wereldwijd zijn er steeds meer ouderen en op verschillende plaatsen ook steeds meer jongeren. Hoe garanderen we hen een volwaardige plaats in de samenleving van morgen? Klimaatverandering en milieuvervuiling hebben zware gevolgen. Hoe keren we het tij?

We staan met z'n allen voor enorme uitdagingen die stuk voor stuk risico's inhouden. Ongelijkheid, werkloosheid, milieurampen, onzekerheid: het raakt ons allemaal. **De veranderingen van vandaag zullen onze toekomst - en die van onze kinderen en kleinkinderen - sterk beïnvloeden.**

Daarom wil Wereldsolidariteit een duidelijk standpunt voor de toekomst innemen. Wij kiezen voor een eerlijke samenleving waarin mens én planeet centraal staan. **Niemand mag achterblijven, iedereen moet mee.** Samen met sociale bewegingen in België en over de ganse wereld timmeren we aan waardig werk en sociale bescherming voor iedereen. Om dat te blijven doen, moeten we naar de toekomst kijken, naar de obstakels en de kansen op ons pad.

De Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) schreef een rapport over de toekomst van het werk en van de samenleving, met een aantal belangrijke observaties en dringende aanbevelingen, én met een belangrijke rol voor sociale bewegingen. Wereldsolidariteit schaaft zich achter de conclusies van dit rapport.

Want het goede nieuws is: we hebben onze toekomst zelf in handen. Er zijn haalbare antwoorden op de vragen van vandaag. In deze krant lees je over de oplossingen en strategieën die wij samen met onze partners ontwikkelen en toepassen. We geven je inzicht in onze visie op de toekomst van werk, van sociale bescherming en van internationale samenwerking. En we nemen je mee naar het 'terrein', waar onze partners dagelijks en moedig aan die toekomst bouwen.

Hierbij een woord van dank voor jou. Bedankt voor jouw solidariteit met onze organisatie. Samen bieden we het hoofd aan de uitdagingen van morgen. Samen maken we de toekomst leefbaar voor iedereen!

Naomi & Katrien

De toekomst van werk. De toekomst van

Wat technologische en medische vooruitgang al niet mogelijk maakten. We leven steeds langer, we zijn steeds gezonder. En fantastisch toch, die globalisering? We reizen met het grootste gemak de wereld rond. In drie muisklikken kopen we een product - gemaakt in China - binnen het uur geleverd door een buitenlandse koerierdienst. Alles kan, en wel meteen. We weten helaas dat die vooruitgang er niet is voor iedereen. We weten dat onze planeet ons huidig consumptie- en productiemodel niet aankan. En dat de ongelijkheid nooit eerder zo groot was. Hoog tijd om werk te maken van de toekomst.

De gevolgen van een wereld in verandering

Er zijn vandaag vier grote veranderingsprocessen aan de gang, die de samenleving van de toekomst verregaand zullen beïnvloeden. Ten eerste is er de **economische globalisering en de steeds toenemende ongelijkheid**. Meubels, auto's, elektronica, kleding,... de meeste producten worden al lang

niet meer van A tot Z in eigen land gemaakt. Grondstoffen komen van overal ter wereld. Verschillende onderdelen worden in evenveel landen gefabriceerd. Toch zorgt globalisering niet voor meer gelijkheid. De lonen in productielanden zoals China, Bangladesh, Marokko of Ecuador zijn te laag om waardig van te leven. Fabrieken in België gaan dicht. En terwijl 36 % van de werknemers wereldwijd meer dan 48 uur per week werkt, groeit de groep van mensen die geen of onvoldoende werk heeft enorm. Ook in Europa en België vinden veel mensen geen werk, werken zich ziek of leven in financiële onzekerheid. **Sociale bescherming is een verre droom voor 71% van de wereldbevolking.**

Deze ongelijkheden worden verder in de hand gewerkt en versterkt door drie andere, grote transformaties.

We worden steeds meer en intenser geconfronteerd met de **impact van vervuiling en klimaatverandering**. Water- of luchtvervuiling en bodemdegradatie maken hele regio's onleefbaar. Natuurrampen verjagen mensen van hun woonplaatsen. De voorraad fossiele brandstoffen waarmee wij onze industrie draaiende houden, is eindig. We

onze kleding: made in Bangladesh

onze samenleving.

moeten dus overschakelen naar alternatieve, en vanzelfsprekend ook minder vervuilende energiebronnen. **Onze planeet bereikt de grenzen van haar draagkracht.** En daar zijn we onvoldoende op voorbereid. Zoals steeds zijn de armste mensen extra kwetsbaar.

Ook op **demografisch vlak** verandert er veel. Op de meeste plekken in de wereld groeit de groep ouderen enorm. Met grote gevolgen voor sociale zekerheidssystemen en de organisatie van zorg. Tegelijk groeit in bepaalde delen van de wereld, zoals in Afrika, de groep jongeren exponentieel. Zij komen binnenkort terecht op een arbeidsmarkt die zelfs vandaag lang niet aan iedereen werk kan bieden.

Technologische veranderingen, zoals digitalisering en robotisering bieden kansen, maar ze houden ook risico's in. Innovaties die zwaar en gevaarlijk werk uit handen kunnen nemen zijn natuurlijk welkom. Tegelijk willen we niet dat nog meer mensen uit de boot van de arbeidsmarkt vallen. Of dat mensen het slachtoffer worden van virtuele werkgevers, denk aan apps en online platformen zoals Uber en Deliveroo, die van werknemers een onhoudbare flexibiliteit eisen.

Het is duidelijk: regelgeving moet dit in goede banen leiden.

op de meeste plekken in de wereld groeit de groep ouderen enorm

De veranderingen van vandaag zullen een grote impact hebben op hoe onze samenleving er in de toekomst zal uitzien en welke plaats werk daarin inneemt. En toegegeven, sommige toekomstscenario's boezemen angst in: het vooruitzicht op massale werkloosheid, ecologische rampen, een ongebreidelde ongelijkheid...

Gelukkig zijn wij mensen in staat tot handelen en kunnen wij samen kiezen voor een andere, betere toekomst van onze samenleving.

geef de twee miljard informele arbeiders een stem

DE IAO is 100

De Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) viert dit jaar haar honderdste verjaardag. Een ideaal moment om terug én vooruit te blikken. De IAO kan, als enige VN-organisatie waar overheden, vakbonden en werkgevers samen de krijtlijnen uitzetten voor een sociaal beleid wereldwijd, terugblikken op een rijke geschiedenis van belangrijke successen. Nog relevanter zijn de uitdagingen van morgen. Die moeten we kennen en begrijpen. We moeten weten welke antwoorden daarop te bieden zijn. Naar aanleiding van haar eeuwfeest schreef de IAO een rapport vol ideeën voor de toekomst 'Work for a brighter future', waar Wereldsolidariteit zich achter schaaft.

Mens én planeet centraal

Er zijn antwoorden op de uitdagingen van morgen. Sociale rechtvaardigheid stond altijd centraal in de grondwet van de IAO en ook in de visie en missie van Wereldsolidariteit. **De mens moet centraal staan in de samenleving van morgen en daardoor ook in elke beslissing die genomen wordt bij het vormgeven van deze samenleving.**

Ieder mens heeft recht op een waardig leven, binnen de ecologische grenzen van de planeet. Dat betekent dat we een economisch systeem willen dat ten dienste staat van mens en milieu en niet omgekeerd, zoals vandaag het geval is. Om zo'n systeem te vormen, schuiven IAO en Wereldsolidariteit drie belangrijke investeringen naar voren.

We moeten nu investeren in mensen en hun vaardigheden, in de instellingen van werk, en in waardig en duurzaam werk.

1 Investeer in mensen en hun vaardigheden

Als we de mens centraal willen plaatsen, dan is er **een echte herverdeling van de onbetaalde zorgtaken** in het huishouden nodig. We moeten arbeid ruimer gaan zien, en waarde toekennen aan de zorgtaken die meestal vrouwen uitvoeren. Want terwijl zij die taken uitvoeren kunnen ze niet werken, en worden ze financieel zwakker en afhankelijk. Alleen via een hertekening kunnen vrouwen dezelfde kansen genieten op de arbeidsmarkt als mannen. En alleen zo zetten we stappen naar gelijkheid tussen mannen en vrouwen. Ook de uitbouw van **universele sociale beschermingsystemen**, die mensen effectief van hun geboorte tot hun oude dag beschermen, is uitermate belangrijk.

ken waarde toe aan de zorgtaken die vrouwen uitoefenen

Tim Dirven

En als we willen dat iedereen mee kan in de samenleving van morgen, dan is er hoge nood aan een degelijk beleid rond **levenslang leren**. Want levenslang leren moet de verantwoordelijkheid van de samenleving zijn, en mag niet op de schouders van het individu terechtkomen.

2 Investeer in de instellingen van het werk

De instellingen van werk: dat zijn de vakbonden, de werkgeversorganisaties, de vdab's en de rva's,... Deze instellingen zijn er vandaag **niet** voor iedereen.

Een massa werkenden, in totaal twee miljard mensen, moeten vandaag overleven als kleine zelfstandigen in de informele economie. Zij zijn niet vertegenwoordigd via werkgeversorganisaties of vakbonden. Zij hebben geen stem. Om dit te veranderen, moeten vakbonden allianties aangaan met andere sociale organisaties, die die stem wel vertegenwoordigen.

Maar ook in de formele economie blijft organiseren een immens belangrijke uitdaging. Een steeds grotere groep werkende mensen heeft geen 'arbeidsrechten'. Er is nood aan een 'universele arbeidsgarantie', een wet die mogelijk maakt dat iedere werkende mens, waar ook ter wereld, een aantal basisrechten kan genieten. Het gaat hier om het recht op een leefbaar loon, begrensde werktijden, veiligheid en gezondheid op het werk, de vrijheid om zich aan te sluiten bij een vakbond, het recht op collectieve onderhandelingen, en natuurlijk om het verbod op kinder- en gedwongen arbeid.

3 Investeer in waardig en duurzaam werk

Een waardige job voor ieder mens, overal in de wereld. Het kan!

In de **zorgeconomie**, en dus ook in de publieke dienstverlening - denk aan crèches, ouderenzorg, zorg voor mensen met een handicap, ... - zouden tegen 2030 tot 475 miljoen jobs gecreëerd kunnen worden.

Ook de **groene economie** biedt ontelbaar veel mogelijkheden. Denk maar aan het ontwikkelen en realiseren van duurzame energievoorzieningen, landbouwtechnieken, bouwtechnieken,...

De **plattelandseconomie** heeft nood aan een opwaardering van de lokale landbouw. De eigendomsrechten van kleine boeren moeten daarbij gerespecteerd worden. Ze moeten toegang krijgen tot de markt en kunnen rekenen op ondersteuning op het vlak van landbouwtechnieken.

investeer in mensen en hun vaardigheden

Tenslotte moet er ook geïnvesteerd worden in **infrastructuur**, zowel in fysieke (wegen, scholen, ziekenhuizen, vormingscentra) als in sociale en digitale voorzieningen.

Goede ideeën vragen de nodige investeringen

De middelen zijn voorhanden. We moeten ze enkel willen aanboren. En dat vergt moed. Moed om ons fiscale beleid grondig te hertekenen en belastingontwijking en –ontduiking effectief tegen te gaan. Het zonet gepubliceerde ongelijkheidsrapport van Oxfam International rekent ons voor dat er nog nooit zoveel rijken waren. De 26 rijkste mensen ter wereld bezitten evenveel als de 3,8 miljard armste. Ondertussen dalen de taken voor bedrijven en worden vermogens verstopt in belastingparadijzen. Landen in volle ontwikkeling lopen zo 170 miljard USD mis, en dat elk jaar!

De kracht van mensen samen

Natuurlijk willen wij, samen met onze partners binnen en buiten de Christelijke Arbeidersbeweging, nationaal en internationaal, aan de slag om de mens écht centraal te zetten in beleidskeuzes en in de samenleving van morgen. Meer dan ooit zullen we als sociale bewegingen onze plaats rond de onderhandelingstafel moeten opeisen. Het is onze rol om de stem van die mensen die vandaag uitgesloten blijven, aan die tafel te laten horen.

De 26 rijkste mensen ter wereld bezitten evenveel als de 3,8 miljard armste.

Maak nu werk van de toekomst van werk!

Al deze grote thema's zijn absoluut een dicht-bij-ons-bed-show. De impact van de vele veranderingen is vandaag al zichtbaar en die zal alleen maar groter worden. Bovendien raakt die impact ons allemaal. Directeur van de IAO voor de Benelux en EU Lieve Verboven schudt ons wakker met een dringende oproep: '**Maak nu werk van de toekomst van werk**'.

investeer in de instellingen van werk

In gesprek met Zuliana Lainez: vakbondsvrouw

De Peruviaanse journaliste Zuliana Lainez (40) is algemeen secretaris van de journalistenvakbond ANP, een partner van Wereldsolidariteit. Zuliana is ook opiniemaakster voor het digitale dagblad Crónica Viva en journalistiek medewerker bij Radio Santa Rosa in Lima. En ze doceert journalistiek aan de universiteit Jaime Bausate y Meza.

Zuliana, hoe is arbeid in Peru vandaag georganiseerd?

Niet zo goed. In mijn land werkt 75% van de actieve bevolking in de informele economie. Eén dag niet werken betekent voor een informele arbeider letterlijk één dag niet eten. Ook journalisten zijn 'informele werkers'. Voor mijn collega-journalisten betekent dat informele: loonverlies als je deelneemt aan een uitwisseling of een studiedag.

De grootste dreiging is volgens mij de vervaging van het concept 'werknemer'. Plots is iedereen 'micro-ondernemer', een term die kwam overgewaaid uit Spanje. Iedereen zorgt voor zichzelf, op een heel individualistische manier. De identiteit van 'de werknemer' gaat verloren. We voelen ons niet langer lid van een 'groep'. Zo ontstaat er een vervreemding.

Zelfs de 25% formele arbeiders regelen hun zaken 'individueel'. Ze gaan privé-verzekeringen aan. Ze gaan individueel onderhandelen over arbeidsvoorwaarden. Dit zou collectief moeten. De lonen staan onder druk, want er zijn altijd informele arbeiders of micro-ondernemers die hetzelfde zullen doen voor minder geld. Toch is er een grote minachting voor collectieve organisatie. Het is een maatschappelijke visie die het sociale weefsel echt kapot maakt.

“Iedereen zorgt voor zichzelf, op een heel individualistische manier.”

Ook het aantal miserie-jobs stijgt in ons land dagelijks. Noem het gerust moderne slavernij. Mensen komen vanuit armere Latijns-Amerikaanse landen naar Peru, omdat het er in hun land nog slechter aan toe gaat. Hier worden ze als slaven behandeld. Onlangs nog kwamen twee mensen om bij een brand in een wooncontainer op een bouwwerf, ze zaten er opgesloten. Hoe dit kan? Zo veel mensen leven in zeer kwetsbare omstandigheden, ze hebben geen andere keus.

De toenemende individualisering vergroot niet alleen de ongelijkheid. Ze heeft ook een grote invloed op hoe we naar onze samenleving kijken.

Zuliana Lainez

en journaliste

Neem bijvoorbeeld de klimaatverandering. Die staat hier totaal niet op de politieke agenda. Peru wordt, net zoals de rest van Latijns-Amerika, sterk beïnvloed door de VS en Brazilië. In de VS negeert Trump de klimaatverandering. In Brazilië verklaart Bolsonaro dat het een verzinsel is. Het gevolg: wie in ons land over het klimaat durft te beginnen, krijgt te horen dat hij z'n land aanvalt. Want hij bekritiseert de mijnen, de belangrijkste bron van inkomsten voor ons land. Dus wat doet de bevolking? Ze begint gewoon te bidden voor Gods gratie als er sneeuwzones smelten. Zo blijven we achter.

Hoe doen vrouwen het op de arbeidsmarkt? Kunnen zij een evenwicht vinden tussen hun werk en de zorg voor hun gezin?

Moeilijk. Volgens mij kan je je werk niet goed doen als je geen vrije tijd hebt of emotionele stabiliteit kent. Maar in Latijns-Amerika heerst het algemene idee: hoe meer uren op kantoor, hoe beter. Wie twaalf uur per dag werkt is een 'winnaar', want die geeft z'n leven aan het bedrijf. Dit is natuurlijk een grote bedreiging voor vrouwen. Zij kunnen zo'n

werktempo niet combineren met het huishouden en de zorg voor de kinderen. Het zijn dus in de eerste plaats vrouwen die last ondervinden van de hoge werkdruk. Mijn man en ik kozen ervoor om geen kinderen te krijgen, een rechtstreeks gevolg van de hoge werkdruk. Ik offer mijn privéleven op voor mijn werk.

“Ik offer mijn privéleven op voor mijn werk.”

Hoe kunnen vakbonden volgens jou het verschil maken?

De vraag is voor mij, wat kunnen vakbonden doen voor de grote groep informele arbeiders, vrouwen en jongeren? Mijn antwoord daarop is: allianties vormen! We moeten de handen in elkaar slaan met de rest van het sociale middenveld: met de vrouwenbeweging, met jongerenorganisaties, met ouderen, met alternatieve economieën. We moeten de sociale basis stevig gaan verbreden. Vrouwen en jongeren

op 15 maart stapte Zuliana mee met de klimaatmars in Brussel

hebben een grote mobilisatiekracht, maar ze zijn daarom niet per se aangesloten bij een vakbond. Vakbonden moeten daarom mee de straat op voor de thema's waar vrouwen en jongeren voor opkomen. We moeten ons aansluiten bij de 'macht van de straat'. De wet op kinderarbeid was er nooit geweest als niet duizenden mensen daarvoor op straat waren gekomen. De straat betekent hoop, alleen daar zijn de beleidsmakers bang voor.

Vakbonden moeten de idee dat iedere werknemer met elkaar verbonden is, of het nu op informele of formele wijze is, opnieuw aanwakkeren. Het is misschien niet meer onze werkplek die ons met elkaar verbindt, maar het zijn onze noden. Iedereen heeft nood aan een waardige job om een waardig leven te leiden. We moeten ook ons 'discours' veranderen. We moeten de mensen aanspreken in hun eigen taal, en antwoorden geven op hún problemen. We moeten de jeugd aantrekken, want de jeugd is de arbeider van de toekomst. En als laatste moeten we onze strijdpunten met elkaar verbinden: vrouwenrechten, klimaatverandering, immigratie, al die thema's moeten een onderdeel worden van onze strijd.

Bij ANP realiseren we ons dat we een bredere blik moeten werpen op specifieke problemen. Het gaat

niet om een strijd tussen vrouwen en mannen, het gaat om een strijd voor gelijk werk. Ik zeg dat omdat feminisme in ons land nog steeds een scheldwoord is. Er is een hele grote ongelijkheid tussen mannen en vrouwen én er is enorm veel geweld op vrouwen. Tussen januari en maart van dit jaar werden in Peru dertig vrouwen vermoord! Hoe de samenleving hiernaar kijkt wordt sterk bepaald door de media. Krantenkoppen spreken over 'passionele drama's en ontrouwe echtgenotes'. Zo veroordelen ze de slachtoffers en pleiten ze de daders vrij. Ze wakkeren het geweld zelfs aan. Een groot probleem is dat sommige media het geweld op vrouwen commercialiseren, om meer kranten te verkopen, of om hogere kijkcijfers te halen.

“Het gaat niet om een strijd tussen mannen en vrouwen, het gaat om een strijd voor gelijk werk”

Als vakbond voor journalisten zien we het als onze taak om hier iets aan te veranderen. Met hun taalgebruik spelen journalisten een sleutelrol in hoe geweld op vrouwen wordt bekeken in de samenle-

ving. Wij organiseren daarom vormingen over genderstereotypen, over het diversifiëren van bronnen, over het meer aan het woord laten van vrouwelijke stemmen in thema's als sport, politiek of economie – allemaal heel mannelijke thema's. Via onze vormingen leren we de journalisten hoe zij de algemene

opinie beïnvloeden, hoe ze hun werk beter kunnen doen en hoe zij met hun werk de culturele perceptie kunnen keren.

ANP in een notendop

✓ Verdediging en uitbreiding van arbeidsrechten

De vakbond ANP telt 10.700 leden en komt op voor de arbeidsrechten van journalisten in Peru. ANP wil dat zaken als pensioen, arbeidsrisico's, arbeidstijden en minimumlonen ook in wetten worden gegoten. Dat zal journalisten toelaten hun rechten af te dwingen.

✓ Strijd tegen straffeloosheid

Een belangrijk strijdpunt van ANP is het recht op persvrijheid. Het aantal gevallen van agressie, geweld, bedreigingen, juridische vervolging, gijzelingen en zelfs moord op journalisten is duizelingwekkend. De voorbije dertig jaar werden in Peru 63 journalisten vermoord. 98% van die zaken blijft onopgelost. De daders werden niet bestraft. ANP vecht tegen die straffeloosheid. De vakbond beschikt over een 'Bureau voor de Mensenrechten van de Journalist' dat deze misdaden

opvolgt. Bij iedere aanval op een journalist slaat ANP alarm op nationaal en internationaal niveau. Ze roept op tot solidariteitsacties. Aan journalisten verleent ANP juridisch advies. Ook de families van slachtoffers kunnen op de steun van ANP rekenen.

✓ Straatacties

Jaarlijks organiseert ANP heel wat straatacties en roept ze op om deel te nemen aan acties van andere sociale organisaties. ANP komt op straat om de democratie te verdedigen, om aandacht te vragen voor corruptie en straffeloosheid, om de moorden op vrouwen en journalisten te veroordelen en voor persvrijheid en vrijheid van meningsuiting.

✓ Vormingen

ANP richtte de universiteit voor journalistiek 'Jaime Bausate y Meza' op. Daarnaast organiseert ANP het hele jaar door vormingen voor professionals. Er zijn

vormingen over arbeidsrechten. Er zijn professionele vormingen, zoals journalistiek voor radio & tv, pers en sociale media. Er zijn ook cursussen over inclusief taalgebruik om een einde maakt aan de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Verder leert ANP journalisten hoe zich te verenigen in coöperaties, of hoe als zelfstandige aan de slag te gaan.

CLTM: Beschermmer van gouddelvers in Mauritanië

Fons De Potter, vroeger ACV-vakbondsman en nu vrijwillig voorzitter van Wereldsolidariteit, trok in december 2018 naar Mauritanië. Hij leerde er onze vakbondspartner CLTM kennen en nam deel aan een atelier rond veiligheid en gezondheid in de mijnsector. “Een sterk sociaal middenveld, dat is wat ik Mauritanië toewens!”

Fons, het was je eerste bezoek aan Mauritanië. Wat heeft jou het meest aangegrepen?

Ik ben ervan aangedaan dat er nog zo veel dwangarbeid is in Mauritanië. Naar schatting zou 30% van de bevolking een vorm van gedwongen arbeid uitoefenen. Blijkbaar gebeurt dat het meest in on-officiële mijnen, op plantages, of bij huispersoneel. Er zijn meldingen van mensenhandel, opsluiting en uitbuiting. We kunnen dus gerust over moderne slavernij spreken. De Haratine, dat is een bevolkingsgroep van zwarte Mauritaniërs, zijn de grootste slachtoffers van deze onmenselijke praktijken. Door extreme armoede zijn zij erg kwetsbaar. Ganse gezinnen werken en wonen bij hun werkgever. Ze zijn van hen afhankelijk voor hun voedsel, huisvesting en voor het onderwijs van de kinderen.

Fons De Potter op bezoek bij de coöperatie van stoffenverfsters

Het gebeurt heel vaak dat kinderen, mannen, vrouwen en ganse families verdwijnen en pas na lange tijd weer opduiken, nadat ze de vreselijkste dingen hebben meegemaakt. Sommigen verdwijnen en keren nooit terug. Onze vakbondspartner CLTM bekommert zich om deze grote groep moderne slaven. De vakbond vecht voor een betere wetgeving die dwangarbeid en kinderarbeid verbiedt en werkt hiervoor samen met de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO).

Is kinderarbeid dan niet verboden in Mauritanië?

Kinderen in Mauritanië mogen werken vanaf twaalf jaar. De IAO werkte voor de Mauritaanse overheid een stappenplan uit. Want er is meer nodig dan alleen een wet op kinderarbeid. Als kinderarbeid verboden wordt, dan moet er ook een nieuwe onderwijswet komen, die een alternatief biedt voor de kinderen die niet meer gaan werken. CLTM volgt dit stappenplan op en wijst de Mauritaanse overheid op haar verantwoordelijkheden.

Als vakbond staat CLTM alleen in deze strijd. Andere vakbonden beperken zich tot het verdedigen van de arbeidsrechten van formele werknemers. In mijn ogen is dat de makkelijkere keuze, als je weet dat minstens drie vierde van de actieve bevolking in een informele economie moet overleven.

CLTM schopt letterlijk tegen de schenen van de huidige president en zijn beleidsmakers. Aangezien

ook de IAO de situatie in Mauritanië van dichtbij opvolgt, zoekt de overheid andere manieren om zogenaamde 'herrieschoppers' als CLTM mondood te maken. Syndicalisten worden daarom zeer vaak onrechtmatig beschuldigd van corruptie, diefstal of zelfs van gewelddadigheden tegen hun echtgenotes.

Samory Ould Beye, voorzitter van CLTM, draagt ook de gevolgen. Naast het werk voor de Haratine, verzet Samory zich openlijk tegen het regime van president Aziz. In aanloop naar de parlementsverkiezingen van 2018 stelde Samory zich kandidaat. Zijn kandidatuur werd echter als extremistisch en activistisch beschouwd; en ongeldig verklaard. Kort daarna werd hij beschuldigd van een zogenaamd 'financieel misdrijf'. Hij werd tijdelijk opgesloten,

Samory Ould Beye

en staat sindsdien onder toezicht. Hij mag zijn stad niet verlaten. Helaas gebeuren dit soort dingen meer en meer.

Je nam in Mauritanië deel aan een atelier rond veiligheid en gezondheid in de mijnsector?

Het atelier bracht vakbondsafgevaardigden uit de mijnsector samen. Er was ook een delegatie IAO-vertegenwoordigers aanwezig. Vanuit mijn vakbondservaring bij de ACV-centrale BIE (Bouw-Industrie & Energie) gaf ik er een toelichting over veiligheid en gezondheid in de mijnnijverheid, meer bepaald over de IAO-conventie 176.

Zijn er veel problemen in de Mauritaanse mijnsector?

De problemen zitten vooral bij de vele artisanale mijnsites. Mauritanië heeft een rijke bodem en is de tweede grootste exporteur van ijzererts in Afrika. Kort geleden werd er ook een gasvoorraad ontdekt. Het aandeel van de mijnbouw in het BBP bedraagt 30%. Ijzererts en goud zijn goed voor 70% van de export.

Officieel werken er zo'n 15.000 arbeiders in de mijnnijverheid. Voor hen wisten syndicalisten al heel wat vooruitgang te realiseren. De mijnwerkers verdienen naar Mauritaanse normen een behoorlijk loon en werken in veilige omstandigheden. Zij behoren eigenlijk tot de gegoede bevolking. Hun werkgevers zijn internationale bedrijven, die er alles aan doen om aan te tonen dat ze op een verantwoorde manier te werk gaan. Maar deze internationale bedrijven voeren ook erts en metalen uit via onafhankelijke onderaannemers, gedolven in 'artisanale mijnsites'. Voor de arbeidsomstandigheden van de werknemers in die mijnen, achten de multinationals zichzelf niet verantwoordelijk.

We mogen aannemen dat er naast de 15.000 formele arbeiders, minstens evenveel mensen op een informele manier aan de slag zijn in de mijnsector. Ik bezocht al meerdere alternatieve mijnsites op het Afrikaanse continent en dat was op z'n zachtst gezegd confronterend. Rondom zo'n site ontstaan dorpen, waar mensen in zeer slechte omstandigheden leven. Er heerst voedselschaarste, er is geen stromend water of elektriciteit, er zijn geen scholen voor de kinderen en er is geen werk voor wie niet in de mijnen actief is.

In artisanale mijnen is geen toezicht op veiligheid en gezondheid. Arbeiders werken er zonder uurregeling en zonder contract. Ze gebruiken gevaarlijke chemische producten zonder enige bescherming en graven tunnels, op gevaar van instorting. Dat alles in ruil voor een hongerloon. Maar er zijn geen alternatieven. En de premie voor wie goud vindt, lokt gelukszoekers die een uitweg zoeken uit de extreme armoede. In 2016 trachtte men de artisanale mijnbouw enigszins te legaliseren: Wie 'orpailleur' of 'goudzoeker' wil worden moet sindsdien een licentie aanvragen. Daarvan werden er intussen al 16.000 uitgereikt.

CLTM staat in permanente dialoog met bedrijven en overheden om de leef- en arbeidsomstandigheden van de vele informele mijnwerkers te verbeteren. Ze wijst de mijnmultinationals op hun verantwoordelijkheden, eist dat zij de onderaannemers strenger behandelen en dat arbeiders een formeel statuut krijgen. Daarnaast pleit CLTM voor de toepassing van een algemene wetgeving op veiligheid en gezondheid, en informeert ze informele arbeiders over hun arbeidsrechten en over de risico's van onbeschermd werk.

Zijn er nog sectoren waarin CLTM actief is?

Ik bezocht de haven van Nouakchott en ook dat bezoek zal ik niet snel vergeten. De haven deed me denken aan een mierennest op het strand. Ontelbaar veel vissersboten varen 's morgens de zee op, om bij valavond terug te komen en hun vangst te verkopen. De geuren, kleuren en geluiden die je daar waarneemt? Spectaculair. De vissers en dokwerkers in Nouakchott lijden een zwaar leven. CLTM probeert ook hen te ondersteunen met vormingen en verenigt hen in coöperaties.

Wat is je meest positieve herinnering aan je reis?

Dat is zonder twijfel mijn ontmoeting met de coöperatie van stoffenverfsters VOWZ. Deze groep van zo'n 15 vrouwen verenigde zich onder impuls van CLTM in een coöperatie. Samen kopen ze stoffen aan en met artisanale batiktechnieken toveren zij hun stoffen om tot kleurrijke kunstwerken. Ze verkopen hun producten op de markt en in een eigen winkeltje. Met de opbrengst betalen ze zichzelf een loon uit, kopen ze nieuwe pigmenten en gereedschap en leggen ze een spaarpot aan voor wanneer één van de vrouwen in de problemen komt. Met hun loon kunnen ze het gezinsinkomen laten stijgen en beter overleven.

vissershaven Nouakchott

Een groep vrouwen die zich verenigt om er samen beter van te worden, dat is voor mij de kracht van solidariteit!

Tijdens mijn reis heb ik nog maar eens beseft hoe belangrijk een goed georganiseerd sociaal middenveld is. En hoe belangrijk het is dat dat middenveld de krachten bundelt. Hier in België verdedigen vakbonden, mutualiteiten en ngo's samen onze zo unieke en fantastische sociale bescherming. Zo'n samenwerking wens ik Mauritanië van harte toe.

CLTM verenigt tuinbouwers, kleermakers, stoffenverfsters en vissers in coöperaties. Er zijn alfabetiseringscursussen, vormingen rond ondernemerschap en verkooptechnieken; en technische vormingen zoals stoffen verven, couture of landbouwtechnieken. Via kleine leningen helpt CLTM de coöperaties met de aankoop van zaaigoed en tuingereedschap. Dankzij de coöperatie kunnen de leden zich aansluiten bij sociale zekerheidssystemen en zo toegang krijgen tot betaalbare gezondheidszorg.

CLTM verenigt tuinbouwers, kleermakers, stoffenverfsters en vissers in coöperaties

Werk zal waardig zijn, of het zal niet zijn...

“

Het gaat niet zo goed met de jongeren in ons land. Ze denken niet meer na over hun toekomst. Armoede, economische uitzichtloosheid en ‘twijfelachtig’ onderwijs zorgen ervoor dat ze hun dromen voor de toekomst kwijtraken. Vroeger was ik zelf ook zo. Ik dacht niet verder dan ‘hoe overleef ik vandaag’. Het is dankzij de vakbond dat ik het belang van goede scholing begon in te zien. Sinds ik bij de vakbond actief ben, volg ik permanent opleidingen en cursussen. Dat verrijkt mijn inzichten.

“Een waardig leven begint bij mensen die de kans krijgen om onderwijs en opleidingen te volgen”

Miss Pet Lina van vakbond CCAWDU, Cambodja

Cambodja heeft een beter onderwijssysteem nodig. Net zoals op vele plaatsen, is er een groot verschil tussen de openbare en de private scholen. De openbare scholen zijn gratis, maar de kwaliteit van het onderwijs is er laag. Privéscholen zijn enkel toegankelijk voor zij die het kunnen betalen. Daar komt bij dat vele jongeren hun opleiding vroegtijdig stopzetten. Zij gaan werken om bij te dragen aan de basisvoorzieningen van hun gezin. Onze vakbond onderneemt verschillende acties, zoals petitie-acties en straatprotest, maar ook politiek lobbywerk. We zetten onze overheid onder druk om beter onderwijs te organiseren.

Het lage opleidingsniveau van de bevolking dwingt mensen in een zeer kwetsbare positie. Ze gaan aan de slag als arbeider in fabrieken of in de bouwsector en zijn totaal niet op de hoogte van hun rechten. Het gevolg: ze worden te weinig betaald en moeten te veel uren werken. Als vakbond trachten wij arbeiders zo goed mogelijk te vormen over hun arbeidsrechten. We mobiliseren hen om zich aan te sluiten bij onze vakbond. We zitten helaas ook met het probleem van ‘valse vakbonden’. Buitenlandse klanten eisen van fabrieken dat er een vakbond aanwezig is. Er bestaan daarom een aantal staatsvakbonden en bedrijfsvakbonden. Bij hun aanwerving moeten de arbeiders verplicht aansluiten. Ze staan ook verplicht een deel van hun loon af, hun lidmaatschap. Zo toont een bedrijf dat het vrijheid van vereniging respecteert. Helaas zijn deze vakbonden pure ‘window dressing’, lege dozen die niets ondernemen voor hun werknemers. De arbeiders zelf zijn daar totaal niet van op de hoogte, ze gaan er gewoon van uit dat alle vakbonden zo zijn. Wij lichten de mensen in en stimuleren hen om zich aan te sluiten bij een onafhankelijke vakbond, zoals de onze, die enkel en alleen bestaat om de rechten van arbeiders te verdedigen. Net om die reden neem ik mijn engagement bij CCAWDU op: ik wil dat iedereen rechtvaardig behandeld wordt!”

“Wij zijn als enige vakbond in Nepal actief rond de klimaatproblematiek”
Smritee Lama van de vakbond GEFONT in Nepal

“De effecten van de klimaatverandering zijn zichtbaar in ons land. Er zijn steeds meer lawines, overstromingen en onvoorspelbare sneeuwval. De meest kwetsbare mensen zijn vaak de eerste slachtoffers van die natuurrampen. Toch zijn vele van onze leden en verantwoordelijken zich niet bewust van het probleem. Onze vakbond werkt als enige in Nepal rond de klimaatproblematiek.

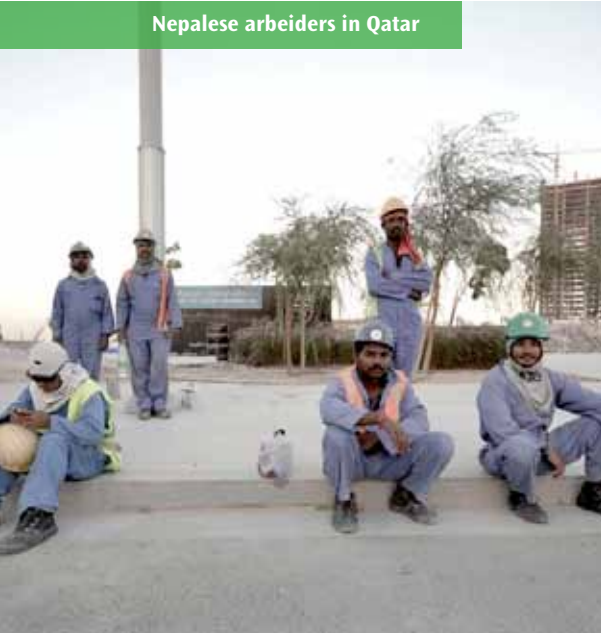
Onze federatie die de toeristische sector verenigt, organiseert jaarlijks verschillende acties. Ze tellen het aantal dodelijke slachtoffers van lawines en aardverschuivingen en maken die cijfers wereldkundig. Ze reiken een prijs uit voor een uitzonderlijke bijdrage aan het milieu en ze organiseren opruimacties in de Himalaya. Onze vakbondsfederatie voor bosbouw werkt samen met het WWF en organiseert een grootschalige campagne rond duurzaam bosbeheer. Daarnaast zetten we ook sterk in op 'leven van het bos'. We leren vrouwen medicinale planten te oogsten. Met deze duurzame jobs verwerven de vrouwen een extra inkomen en versterken ze hun positie in de samenleving."

“Jongeren organiseren is best moeilijk”
Smritee Lama van GEFONT, Nepal

“Er zijn te weinig jobs in Nepal. En de jobs die er zijn, zijn zeer slecht betaald. Daarom willen vele arbeiders ons land verlaten. Ze kiezen voor een job in de Arabische Golfstaten. Daar zijn laaggeschoolde migrantenarbeiders heel welkom. Qatar heeft één miljoen arbeiders nodig voor de bouw van een nieuwe stad voor het WK-voetbal in 2020. Maar ook in het buitenland zijn Nepalese arbeiders kwetsbaar. Zonder diploma kunnen zij alleen aan de slag in de slechtst betalende sectoren: de

Nepalese arbeiders in Qatar

jaarlijks komen er in Nepal 450.000 jongeren bij op de arbeidsmarkt

vorming voor huispersoneel door NDWM

bouw- of visserijsector, of als huispersoneel. Bij GEFONT bereiden we mensen die willen emigreren zo goed mogelijk voor. We informeren hen over hun rechten en plichten, we helpen bij het in orde brengen van hun papieren en vergunningen en adviseren hen zo goed als we kunnen. We hebben kantoren in de migratielanden, daar kunnen Nepalese arbeidsmigranten terecht met problemen en klachten. Wij helpen en geven raad. We bemiddelen bijvoorbeeld bij ambassades voor diplomatieke steun, als er problemen zijn.

Jaarlijks komen er in Nepal 450.000 jongeren bij op de arbeidsmarkt. Dagelijks migreren 1.200 à 1.500 jongeren naar het buitenland. Jongeren organiseren is best moeilijk. Binnen de vakbond hebben we een jeugdcomité dat de belangen van de jongeren verdedigt en aan lobbywerk doet bij beleidsmakers. Onlangs keurde de overheid een plan goed om extra jobs te creëren, zodat jongeren in Nepal zouden blijven. Ze ontwikkelde ook een programma voor jonge ondernemers. Wij zien het als onze taak om jongeren naar die jobs toe te leiden. We motiveren en vormen hen om een eigen zaak op te starten. Ons hoofdoel is jongeren te informeren over hun rechten, hen te organiseren in onze vakbond zodat ze sterker staan, en ervoor zorgen dat de arbeidsvoorwaarden in de sectoren waar ze actief zijn verbeteren.”

“Samen met vrijwilligers en mensenrechtenorganisaties trachten we ter plekke misbruik en uitbuiting bloot te leggen”

Sister Valar, NDWM, India

“Ook vanuit India wijken heel veel mensen uit naar Qatar en de Golfstaten, op zoek naar beter. Meisjes en vrouwen die als huispersoneel aan de slag gaan, worden te vaak het slachtoffer van misbruik. Ze werken tot 18 uur per dag, krijgen onvoldoende voedzaam eten en worden onderbetaald of soms helemaal niet betaald. Bij NDWM starten we rechtszaken op wanneer mensen uitgebuit worden. Onlangs startten we een rechtszaak op voor een vrouw die een half jaar geen loon had ontvangen en daardoor haar kosten niet meer kon betalen. Ze moest verplicht het land verlaten en heeft dus een half jaar voor niets gewerkt. In de Verenigde Arabische Emiraten wordt huispersoneel vaak opgesloten, zij kunnen niet ontsnappen aan de uitbuiting. NDWM werkt met vrijwilligers in de migratielanden die de migranten ondersteuning bieden met voedsel, of door te tolken. We werken ook samen met mensenrechtenorganisaties ter plaatse en proberen zo misbruik en uitbuiting bloot te leggen.”

Sociale bescherming: voor iedereen, overal

Sociale bescherming betekent heel concreet: beschermd zijn tegen armoede op momenten waarop je niet kan werken. Bijvoorbeeld bij ziekte, na een arbeidsongeval, na een bevalling of bij ouderdom. Op dit ogenblik kan slechts 29 % van alle mensen ter wereld van zo'n sociale bescherming genieten. Een betere sociale bescherming is dus noodzakelijk. Maar daarvoor is meer samenwerking op nationaal én internationaal niveau nodig. Internationale samenwerking kan en moet hierin een belangrijke rol spelen. Wereldsolidariteit neemt die opdracht en verantwoordelijkheid op.

Sociale bescherming ...

is een mensenrecht

Sociale bescherming is in de eerste plaats een mensenrecht, erkend in talrijke internationale verdragen. Een eerste stap om een basisrecht voor iedereen mogelijk te maken, is door het op te nemen in de wetgeving van elk land.

is een verantwoordelijkheid voor overheden, bedrijven én sociale organisaties

Zowel overheden, bedrijven als sociale organisaties moeten betrokken zijn bij de planning, de uitbouw en de controle van sociale bescherming, ze dragen daarbij ieder een even grote verantwoordelijkheid.

is een samenhangend geheel van maatregelen

Sociale bescherming is meer dan het uitkeren van minimale bedragen aan de allerarmsten. Het is een samenhangend geheel van maatregelen. In de eerste plaats hebben we sociale verzekeringen nodig die mensen beschermen bij gebeurtenissen in het leven, zoals ziekte. Hier in België vervullen mutualiteiten en door de overheid gestuurde

mechanismen die rol. Zij zorgen voor terugbetalingen van ziektekosten, de uitbetaling van pensioenen, werkloosheidsuitkeringen en invaliditeitsvergoedingen.

Maar er moet ook sociale bijstand en dienstverlening zijn voor mensen die niet kunnen bijdragen. Hier bij ons zorgen de OCMW's voor die bijstand, gefinancierd via algemene belastingheffing. In veel

ter wereld

lage en middeninkomenslanden bestaan er wel vormen van bijstand, maar de uitkeringen zijn te laag en de dienstverlening is ontoereikend.

Daarnaast moeten mensen zichzelf kunnen wapenen tegen gebeurtenissen in het leven, ze moeten zich kunnen ontplooiën en ontwikkelen via onderwijs en opleidingen.

Tenslotte zijn er maatregelen nodig die ervoor zorgen dat mensen hun lot in eigen handen kunnen nemen. Mensen moeten zich bewust zijn van sociale uitsluiting en ongelijkheid, armoede en kwetsbaarheid. Organisaties zoals vakbonden, mutualiteiten, vrouwengroepen en jongerengroepen maken dit mogelijk. Zij informeren mensen over hun rechten, verdedigen hun belangen en leiden hen toe naar sociale beschermingsystemen.

Sociale bescherming is voor het leven

Sociale bescherming moet gericht zijn op de gehele levenscyclus. Iedereen, rijk of arm, heeft op verschillende momenten in het leven nood aan sociale bescherming. Het is ook belangrijk om bij het ontwerp rekening te houden met de verschillende situatie van vrouwen en mannen. Sociale bescherming die hier rekening mee houdt, bijvoorbeeld door gelijke sociale rechten toe te kennen voor periodes van ouderschapsrust, draagt bij aan meer gelijkheid tussen mannen en vrouwen.

En het is betaalbaar!

Is dit alles haalbaar en betaalbaar? Zeker! Dat bewijst studie na studie. Als iedereen naar eigen vermogen bijdraagt en als we zoeken naar een

duurzame, op solidariteit gebaseerde financiering uit verschillende bronnen is een universele sociale bescherming betaalbaar. Een combinatie van sociale bijdragen en herverdelende belastingen biedt de beste garantie op een duurzame en solidaire financiering. Heel wat landen zetten onvoldoende in op rechtvaardige en progressieve belastingen. Op heel wat plaatsen zijn er geen 'op bijdragen gebaseerde sociale verzekeringen' zoals mutualiteiten, werkloosheids- of pensioenverzekeringen. En waar die er wel zijn sluiten ze te vaak mensen uit de informele economie uit. Toch kunnen en willen veel mensen uit de informele economie graag bijdragen aan hun sociale bescherming. Wereldsolidariteit bouwt mee aan een universele sociale bescherming.

Dat sociale bescherming voor iedereen haalbaar is, bewijzen onze partners elke dag. Ze zetten zelf initiatieven op zoals solidaire ziekteverzekeringen. Ze bouwen mutualiteiten uit. Ze voorzien diensten zoals vorming of gezondheidszorg. Ze verenigen mensen in vakbonden en andere sociale bewegingen en leiden hen toe naar bestaande systemen van sociale zekerheid. Ze voeren actie en vervullen een kritische 'waakhondfunctie'. Ze werken samen met gelijkgezinde organisaties in een netwerk en oefenen druk uit op overheden om meer en betere sociale bescherming te voorzien.

Net die samenwerking in netwerken kan in de toekomst het verschil maken. Samen sta je niet alleen sterker, maar kan je ook zwaarder wegen op de besluitvorming. Daarom werkt Wereldsolidariteit sinds 2008 aan de uitbouw van een netwerk rond het recht op sociale bescherming. Dit netwerk bundelt de krachten van vakbonden, ziekenfondsen, coöperaties, vrouwenorganisaties, jeugdorganisaties, landbouworganisaties en ngo's om het recht op sociale bescherming voor iedereen af te dwingen en waar te maken.

Samen, wereldwijd, voor een betere sociale bescherming

Sinds 2008 brengt Wereldsolidariteit haar partnerorganisaties in Afrika, Azië, Latijns-Amerika en België samen in een netwerk rond 'recht op sociale bescherming'. We hebben daar drie goede redenen voor.

1 Voor Wereldsolidariteit is sociale bescherming een sleutelstrategie om welvaart te herverdelen.

De meerderheid van de wereldbevolking (71%) geniet niet of onvoldoende van sociale bescherming. Hoofdzakelijk vrouwen, mannen en jongeren in de informele economie en in kwetsbare jobs krijgen geen toegang tot sociale bescherming. Zoveel uitsluiting en ongelijkheid, terwijl onze wereld nooit eerder zo veel rijkdom voortbracht. De rijkdom wordt dus duidelijk niet herverdeeld.

2 Onze partners, in de continenten én in België, ontwikkelden strategieën om het recht op sociale bescherming uit te breiden naar de meest kwetsbaren.

Onze partnerorganisaties in Afrika, Azië, Latijns-Amerika én België zijn sociale bewegingen: vakbonden, mutualiteiten, socio-culturele organisaties, coöperaties, vrouwenorganisaties, jeugdorganisaties en boerenorganisaties. Zij organiseren vrouwen, mannen, jongeren en ouderen in hun gemeenschappen. Op basis van hun noden, wor-

onze partnerorganisaties verlenen gezondheidszorgen aan de kwetsbare bevolking

den diensten aangeboden om hen toch enige vorm van sociale bescherming te bieden. Het netwerk is voor hen de plaats om kennis, ervaring en expertise te delen en zo elkaars werk te versterken. Ook de gedeelde visie op het recht op sociale bescherming groeide binnen het netwerk.

3 Door de krachten te bundelen in het netwerk, kunnen we gaan voor een allesomvattende verandering.

De internationale gemeenschap erkent hoe belangrijk sociale bescherming is voor duurzame en inclusieve ontwikkeling. Kijk maar naar de Agenda 2030. Sociale bescherming komt in maar liefst vijf duurzame ontwikkelingsdoelen voor. Maar overheden en werkgevers moeten sociale bewegingen betrekken bij het ontwikkelen, uitvoeren en monitoren van sociale bescherming. Het netwerk is voor de betrokken sociale bewegingen de hefboom om samen sterker te wegen op

de beleidsagenda, op nationaal, continentaal en internationaal niveau.

Stapje per stapje....

In 2008 begonnen we eraan.

Eerst op het nationale niveau, door verschillende sociale bewegingen samen te brengen en hen te overtuigen van het belang van een samenwerking. Dit vroeg tijd en vertrouwen. Vandaag kunnen we trots stellen dat zulke netwerken bestaan in 18 verschillende landen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. En met resultaat:

- In de Dominicaanse Republiek kon het netwerk ervoor zorgen de minimale normen inzake sociale zekerheid werden opgenomen in de wet.
- In Nepal schreef het netwerk mee aan de nieuwe sociale zekerheidswet. De wet voorziet dat nu ook werknemers uit de informele economie zich kunnen inschrijven.

sociale bescherming komt voor in vijf duurzame ontwikkelingsdoelen

- In Mali pleitte het netwerk sterk voor een universele ziekteverzekering. De Malinese overheid nam de universele ziekteverzekering op in regelgeving en nu krijgt onze partner UTM Mali de rol om die ziekteverzekering uit te rollen in landelijke gebieden en voor mensen in de informele economie.

In 2014 gingen we hogerop.

De samenwerking op nationaal niveau deed zin krijgen in meer. Sinds 2014 bundelen de nationale netwerken hun krachten ook op het continentale niveau. Vandaag zijn er dus ook drie continentale netwerken: in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Zij richten hun pijlen op regionale instellingen als de Afrikaanse Unie (UA), de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) of de Associatie van Zuidoost-Aziatische Staten (ASEAN). Ze betrekken daarbij ook enkele strategische organisaties, die ervaring hebben met dit beleidsniveau, zoals de regionale afdelingen van het Internationale Vakverbond (IVV), de Wereldvrouwenmars en het Netwerk Sociale en Solidaire Economie. Want een nationaal beleid moet soms een duwtje krijgen vanop het continentale niveau, en omgekeerd. Anderzijds moeten ook deze instellingen meer rekening houden met de stem van het middenveld, wat

dikwijls niet of te weinig het geval is. In Afrika is het continentale netwerk een erkende gesprekspartner geworden voor de Afrikaanse Unie (UA) en de West-Afrikaanse Economische en Monetaire Unie (UEMOA).

...bouwen aan sociale verandering

Naar een wereldwijd netwerk in 2019

Het netwerk is vandaag dus al georganiseerd op nationaal en op continentaal niveau. Om de impact van het netwerk nog verder te versterken, lijkt het ons logisch om ook op internationaal niveau samen te werken. Om te leren van elkaar over de grenzen van de continenten heen. En om te kunnen wegen op de beleidsagenda van internationale instellingen als de IAO, de VN of de Wereldbank. Zo kunnen we de verandering afdwingen waarop mensen recht hebben.

In november van dit jaar brengen we daarom een vertegenwoordiging uit de drie continenten samen om onze gezamenlijke missie en visie af te kloppen en afspraken te maken over hoe we te werk willen gaan op dat internationale niveau. We houden jullie op de hoogte.

Geen universele gezondheidsdekking zonder sterke mutualiteiten

Naar de dokter kunnen als het nodig is, zonder in financiële problemen te komen. Willen we dat niet allemaal? Het is één van de targets van de Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, dus tegen 2030 moet het ook effectief verwezenlijkt zijn. Daarom werken Afrikaanse staten in een razend tempo aan de invoering van de Couverture Maladie Universelle – kortweg CMU - die een universele gezondheidsdekking beoogt.

‘Alleen dankzij sterke mutualiteiten zal het opzet slagen’, stelt de tweede Internationale Conferentie van het AIM. Die vond plaats op 22 en 23 januari 2019 in de Togolese hoofdstad Lomé. Samen met

hun Afrikaanse partnerorganisaties zaten Wereldsolidariteit en CM op de eerste rij. Het AIM - Association Internationale de la Mutualité - verenigde voor deze tweede Internationale Conferentie meer dan 200 leiders van ziekenfondsen uit 30 landen in Afrika en Europa. Ze vertegenwoordigen ongeveer 240 miljoen mensen. Onder het thema Uitdagingen voor de mutualiteiten in de 21e eeuw vroeg de Conferentie aandacht voor de rol van mutualiteiten in het realiseren van de CMU en – breder – in het uitbouwen van een basis sociale bescherming. Want ‘geen sociale rechtvaardigheid zonder sociale bescherming’.

Voor iedereen die CMU invoeren is de eerste opdracht, daar maakten de Afrikaanse landen afspraken over. Maar hoe kan je als overheid garanderen dat je je hele bevolking bereikt, als niet elke inwoner zich registreert, laat staan een formeel werk heeft dat hem of haar toegang tot sociale zekerheid biedt? ‘Daarom zijn systemen nodig die toegankelijk zijn voor iedereen, ook voor die boer in zijn afgelegen dorp of die vrouw die haar gerookte vis op de markt verkoopt’, stelt Jean Hermesse, algemeen secretaris van de Christelijke Mutualiteit (CM), tijdens de Conferentie. ‘Deze mensen maken deel uit van de enorme informele sector waartoe in Afrika meer dan drie vierde van de bevolking

Naar de dokter kunnen als het nodig is, zonder in financiële problemen te komen. Willen we dat niet allemaal?

Tim Dirven

behoort. Als die groep uit de boot valt, kan je moeilijk van een universeel systeem spreken.’

Een universeel systeem kan er maar komen door een collectief engagement van overheden en middenveld. Waarbij een juridisch kader de fundamentele rol van mutualiteiten erkent. Mutualiteiten bouwen via hun fijnmazig netwerk in dorpen en gemeenschappen van onderuit aan een solidaire samenleving. Ze zijn niet op winst uit en doen veel meer dan gezondheidszorg betaalbaar maken. Door met overheden en zorgverstrekkers in gesprek te gaan, zorgen zij ook voor een beter zorgaanbod.

De Conferentie spitte een aantal voorwaarden voor efficiënte mutualiteiten uit, zoals wettelijke

erkenning, verplicht lidmaatschap en het belang van goed beheer. In de slottekst Het Platform van Lomé stelden de mutualiteiten hun visie scherp en benadrukken ze hun prominente rol in het realiseren van sociale bescherming voor iedereen. Een collectief en onderbouwd statement naar overheden en internationale instanties dat kan tellen.

Mali als voorbeeld

In Mali werden mutualiteiten sterk betrokken bij de ontwikkeling van de collectieve gezondheidsdekking. Met resultaat, want ondertussen kan drie vierde van de bevolking er op een gezondheidsdekking rekenen.

De internationale samenwerking van de toekomst

De uitdagingen waar we samen voor staan zijn niet de minste. Je kan er uitvoerig over lezen in deze krant. We doen er nog ééntje bij: de toekomst van internationale samenwerking.

Op 26 mei hebben we met z'n allen gestemd voor een nieuwe regering. Wat hiervan ook de uitkomst mag zijn, één ding is zo goed als zeker: de nieuwe staatssecretaris of minister voor 'ontwikkelingssamenwerking' zal kiezen voor een nieuwe wetgeving of regelgeving. Sinds 2009 volgden vier ministers elkaar op, wij zagen onszelf geconfronteerd met evenveel hervormingen.

Als sector willen we het debat deze keer voor zijn. Met het "Visietraject 2030" organiseren we een interne reflectie over de toekomst van internationale samenwerking. Ook wij nemen onze rol in deze reflectie op. We doen dat vanuit een aantal uitgangspunten die voor ons belangrijk zijn.

1 Van 'ontwikkelingssamenwerking' naar 'internationale samenwerking'

De meerwaarde van de programma's die we vandaag uitbouwen, zit volgens ons in het 'samenwerken voor ontwikkeling'. 'Ontwikkeling' vertrekt te veel vanuit een donor-ontvanger relatie. 'Samenwerking' vertrekt vanuit een 'gedeelde verantwoordelijkheid'. Samen met onze partners voelen wij ons verantwoordelijk voor een duurzame en inclusieve samenleving en samen trachten we onze doelen te realiseren.

Ook de SDG's of de Duurzame Ontwikkelingsdoelen 2030 van de Verenigde Naties vertrekken vanuit deze logica. Eigenlijk zijn alle landen in ontwikkeling. Samen zijn we verantwoordelijk om alle SDG's te realiseren. We moeten elkaar versterken en samen streven naar toegankelijke gezondheidszorg voor iedereen,

naar een gelijke kansen-beleid en gepaste scholing voor iedereen, naar gelijkheid tussen mannen en vrouwen, enz....

Het gaat dus niet langer om een Noord-Zuidverhaal. Het gaat om een aanpak waarin iedereen z'n rol moet spelen. Want ook hier bij ons staan vele ontwikkelingsdoelen onder druk. Of ze worden onbereikbaar zonder internationale afspraken. Met een netwerkstrategie voor sociale bescherming en waardig werk (blz 25) speelt Wereldsolidariteit een rol in het afdwingen van die internationale afspraken.

2 Van hulpverlening naar samenlevingsopbouw

Internationale samenwerking mag zich niet beperken tot het verlenen van 'hulp'. Ze moet streven naar de opbouw van welvarende en sociaal rechtvaardige samenlevingen. Internationale samenwerking moet de hefboom zijn die verandering in gang zet. Onze organisatie doet dit samen met sociale organisaties. Want zij kunnen volgens ons een cruciale rol spelen om overheden en bedrijven bij de les te houden als het gaat over duurzame ontwikkeling.

3 Van educatie naar internationalisering

Vanuit dit opzicht overstijgt het werk dat we hier doen de klassieke educatie of sensibilisering, waarbij we mensen bewust willen maken van hoe het eraan toegaat in de andere continenten en waarvoor we een beroep doen op hun solidariteit. Meer en meer zetten we in op partnerschappen waarbij organisaties of burgers van hier zich in hun visie, strijd en acties ver-

bonden voelen met organisaties en burgers in andere continenten. We doen dat vanuit de overtuiging dat de belangrijke uitdagingen van vandaag mondiale uitdagingen zijn, die ook vragen om mondiale antwoorden. De toenemende ongelijkheid, de draagkracht van onze planeet, migratie, werkonzekerheid, voldoende sociale bescherming... het zijn allemaal uitdagingen die geen enkel land alleen aankan en waarbij samenwerking en netwerking alsmaar belangrijker worden.

De meeste problemen hebben naast een internationale, natuurlijk ook een nationale en lokale dimensie. Het globale met het lokale verbinden: daar willen wij met onze werking in België meer op inzetten.

4 Van profilering naar netwerking

Het wordt ook tijd dat wij ngo's afstappen van onze profileringsdrang. Mensen worden benaderd vanuit allerhande hoeken, door geoliede marketingmachines, die duidelijk maken dat deze of gene doelstelling relevanter is, of dat die ramp meer recht heeft op een solidaire bijdrage dan de andere. Daarmee vermoet en verwacht men goedbedoelende sympathisanten.

Als we als middenveld meer impact willen op beleids- en maatschappelijke ontwikkeling, moeten we meer gaan samenwerken. We hebben meer samenwerking tussen verschillende types van organisaties en tussen verschillende overtuigingen nodig. Wereldsolidariteit kiest hierbij voor een thematische specialisatie. Zowel in België, vanuit een Coördinatieplatform Waardig Werk, als in de andere continenten met een thematisch Netwerk rond het Recht op Sociale Bescherming. Vakbonden, mutualiteiten, vrouwen- of jongerenorganisaties, initiatieven rond sociale economie of andere thema-organisaties werken in deze netwerken samen. Hun gezamenlijke acties verhogen vandaag al duidelijk de impact.

Ook met overheden en bedrijven moeten we in dialoog treden en samenwerken. Uiteraard op voorwaarde dat ieder dat kan doen vanuit zijn eigen specifieke rol. Samenwerkingsverbanden waarin kennis en expertise, financiële middelen en invloed gedeeld worden, kunnen een bron zijn van innovatie en verandering.

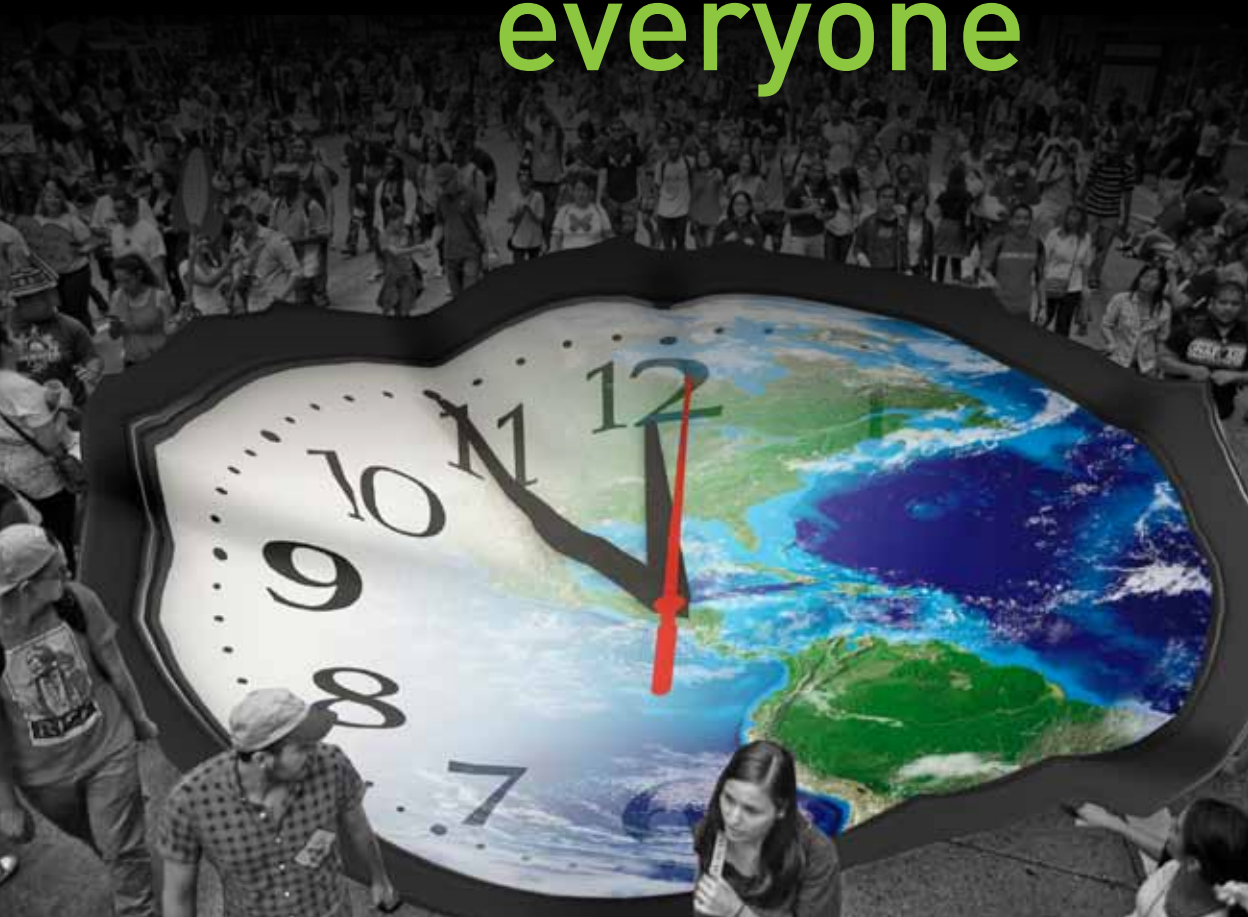
5 Van het snelle succes naar de lange-termijn strategie

Internationale samenwerking wordt heel vaak beoordeeld op korte-termijn resultaten. Veel middelen gaan naar meetbare programma's waarvan de resultaten liefst ook nog fysiek aantoonbaar zijn, maar waarbij te weinig zorg werd besteed aan de gedragenheid bij de lokale gemeenschap. Zo'n logica is helaas geen ontwikkelingslogica. Samenlevingsopbouw is een werk van lange adem, veranderingen vragen langdurige partnerschappen en stapsgewijze, in gezamenlijk overleg uitgebouwde strategieën. Het eigenaarschap ligt bij de lokale krachten en vraagt een relatie van vertrouwen.

Echte impact is trouwens vaak het resultaat van meerdere factoren: we mogen cultuur, sociale relaties en onderlinge machtsverhoudingen niet onderschatten. Investeren in het snelle gewin is daarom niet duurzaam. Samen lange-termijn strategieën uitbouwen en daarin durven investeren is op termijn veel efficiënter.

In een steeds veranderende wereld zal ook de internationale samenwerking permanent opgevolgd en aangepast moeten worden. Wereldsolidariteit wil hierin haar verantwoordelijkheid opnemen. Wij zijn jou dankbaar voor het vertrouwen. Ze geeft ons hoop en veerkracht. Bedankt!

To change everything it takes everyone

Contact

Wereldsolidariteit vzw • Haachtsesteenweg 579 • 1030 Brussel • www.wereldsolidariteit.be • 02/246.36.79 • wereldsolidariteit@wsm.be

Steunen?

BE41 8900 1404 3510 of BE96 7995 5000 0005

